

ДОСВІД ОЦІНКИ ТЕХНІЧНИХ ПОТРЕБ У ГАЛУЗІ ПРОФІЛАКТИКИ ВІЛ-ІНФІКУВАННЯ, ЛІКУВАННЯ, ДОГЛЯДУ ТА ПІДТРИМКИ ВІЛ-ІНФІКОВАНИХ ТА ХВОРИХ НА СНІД

Уряд України підписав Декларацію про відданість справі боротьби з ВІЛ/СНІДом, ухвалену спеціальною сесією Генеральної Асамблеї ООН з ВІЛ/СНІДу. Зважаючи на значущість проблеми ВІЛ/СНІДу для всієї країни, протягом останнього десятиріччя впроваджується низка цільових державних програм. Україна, створюючи умови на законодавчому рівні для зменшення негативного впливу епідемії ВІЛ/СНІД на здоров'я населення, бере на себе також і обов'язки, визначені міжнародним співтовариством на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.). Відповідно до домовленостей у рамках підсумкових документів була прийнята постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. № 634 “Про затвердження Комплексної програми реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку, на 2003–2015 роки”. Сучасна стратегія України у справі боротьби з ВІЛ/СНІДом націлена на створення та забезпечення умов як профілактики, так і медико-соціального забезпечення. Постановою КМУ від 4 березня 2004 р. № 264 затверджена Концепція стратегії дій Уряду та правонаступниця попередніх програм “Національна програма забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, допомоги та лікування ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2004–2008 роки”, заходи яких спрямовані на запобігання поширенню ВІЛ-інфекції/СНІДу. Метою Концепції є взяття під контроль та обмеження поширення ВІЛ-інфекції/СНІДу в Україні шляхом: удосконалення системи соціального та правового захисту вразливих груп населення, ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД, а також осіб, які потерпіли внаслідок ВІЛ-інфікування (члени сімей, що залишилися без годувальника, діти-сироти); забезпечення гарантованого надання безоплатної висококваліфікованої та багатоаспектної медико-соціальної допомоги ВІЛ-інфікованим і хворим на СНІД у визначеному законодавством обсязі; подальшого удосконалення інформаційної системи для підвищення обізнаності населення з питань профілактики ВІЛ-інфекції/СНІДу; ефективного використання потенціалу міжнародних донорських, громадських та благодійних організацій; розвитку партнерства у сфері боротьби з ВІЛ-інфекцією/СНІДом.

Україна приєдналася до ініціативи наближення до універсального доступу¹ до профілактики ВІЛ-інфікування, лікування, догляду та підтримки згідно із зобов'язаннями, взятими на себе у 2005 р. на світовому саміті. Країна взяла на себе зобов'язання досягнути у 2010 р. поставлених цілей щодо забезпечення універсального доступу, і як проміжну мету у досягненні “Цілей розвитку тисячоліття” – до 2015 р. зупинити та повернути у зворотній бік процес поширення ВІЛ/СНІДу.

¹ Дорожня карта щодо розширення універсального доступу до профілактики ВІЛ/СНІДу, лікування, догляду та підтримки в Україні до 2010 року: квітень 2006 р., МОЗ та ЮНЕЙДС.

Таким чином, постала нагальна потреба проміжного оцінювання виконання Національної програми забезпечення профілактики ВІЛ-інфекції, допомоги та лікування ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД на 2004–2008 рр. в Україні, в тому числі на рівні областей, в АР Крим, містах Києві та Севастополі. Одним із важливих компонентів оцінювання є картування діяльності з профілактики ВІЛ-інфікування, лікування, догляду та підтримки на рівні областей, з визначенням міст, районів, конкретних організацій та закладів; оцінка ситуації загалом в області; визначення потреб та пріоритетів; розробка конкретних заходів (щорічно, включаючи кількісні показники результату та часові рамки) з врахуванням регіональної специфіки; виділення відповідного фінансування; активізація діяльності обласних координаційних рад та управлінь (орієнтованість на результат); створення системи моніторингу і оцінки (МіО) на обласному рівні.

Упродовж 2006–2007 рр. Український інститут соціальних досліджень ім. О. Яременка за підтримки ЮНЕЙДС впроваджував проект “Оцінка технічних потреб щодо забезпечення універсального доступу до послуг з профілактики ВІЛ-інфікування, лікування, догляду та підтримки” в 7 областях України (Волинській, Запорізькій, Луганській, Львівській, Полтавській, Рівненській, Харківській). Проектом передбачалося здійснення оцінки потреб² у сфері боротьби з ВІЛ/СНІД, що передбачало аналіз наявних інтелектуального, інформаційного та людського потенціалу, засобів комунікації (транспорт, зв’язок та ЗМІ), правового та матеріально-технічного забезпечення, а також системи управління.

У 2007 р. проект отримав продовження шляхом здійснення оцінки технічних потреб ще у 4 областях України (Вінницькій, Тернопільській, Хмельницькій, Чернівецькій) за підтримки Німецького технічного співробітництва (GTZ).

Очікується, що цей проект стане суттєвим внеском щодо оцінки виконання Національної програми. Це також надасть можливість отримати досить повну картину стосовно ситуації відповіді на епідемію (в тому числі, ситуації стосовно доступу до профілактики ВІЛ, лікування, догляду та підтримки хворих на ВІЛ/СНІД) в Україні (в 11 адміністративно-територіальних одиницях з 27), що суттєво посилить спроможність країни до ефективного планування та забезпечення більш ефективної відповіді на епідемію ВІЛ-інфекції/СНІДу. А в областях – учасницях проекту отримані дані слугуватимуть базисними для моніторингу ситуації щодо забезпечення універсального доступу до профілактики ВІЛ-інфікування, лікування, догляду та підтримки ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД.

**Т.І. Сосідко,
менеджер УІСД
ім. О. Яременка**

² Оцінка технічних потреб – це процес збору інформації від цільових груп (у нашому випадку це державні службовці, надавачі послуг та клієнти установ та організацій) з метою оцінки ситуації, наявних умов та перешкод у реалізації певних дій (програм, проектів), визначення кроків, які необхідні, щоб створити належні умови та вирішити проблеми, та формування запиту на технічну допомогу.